

Petr Šabach

ČTYŘI MUŽI

na vodě

ANEB

OPILÉ BANÁNY SE VRACEJÍ



• PASEKA •

• PASEKA •

Petr Šabach

ČTYŘI MUŽI *na vodě*

ANEB

OPILE BANÁNY SE VRACEJÍ

/TŘETÍ VYDÁNÍ/

PASEKA
PRAHA
LITOMYŠL
2011

Tuto knihu věnuji posádce člunu,
s níž jsem se snažil před lety pokořit Červený mlýn,
a zejména těm bezejmenným mužům,
kteří nám tenkrát hodili lano.

© Petr Šabach, 2003, 2011
Cover © Jan Šabach, 2005, 2011

ISBN 978-80-7432-151-1

■ Já například nevím ani to, v který porodnici sem se narodil a v kolik hodin sem se narodil, a to je dost nutný už jen kvůli pitomému horoskopu. Matky se na to zeptat bohužel nemůžu, takže si to jen tak představuju. Představuju si to asi takhle: Je horká arizonská neděle, je pravý poledne a nade mnou se tetelí hvězda. Obrovská zlatá hvězda na propocení modři nebeský klenby. „To je divný...“, myslím si, protože, když se člověk líhne na svět, očekával by, že ho uvítá někdo aspoň s jednou atestací anebo – přinejhorším – nějaká ta porodní bába, ale šerif?! „Dyť sem eště nestačil nic provést...“, říkám si a vyděšeně si měřím toho tlustýho brunátnýho chlapa před sebou, kterej mi míří na hlavíčku koltem a mezi zubama cedí: „Tak polez, mlaďej!“ „Helejte,“ povídám já, „nechci tady dělat potíže. Jenom projíždím,“ a když se pak s mlasknutím vyloupnu celej, tak další, co slyším, je, jak mi šerif potíchu a důrazně radí: „Žádný blbosti! Ruce polož hezky *vopatrně* na břicho svý maminky a roztáhni nohy!“

Opírám se dočista grogy a rozechvělej, protože mám ještě slabý nožičky, dívám se na to, jak sem zřízenej od krve a plodový vody, a tak jen přes rameno prohodím: „Ji z toho vynechte... neměla ponětí, koho u sebe přechovává. Slibte mi, šerife, že jí dáte pokoj!“ a on po krátký úvaze pokejvá hlavou a zašeptá: „O.K., ty mi stačíš, synku...“ Nějak takhle se to muselo semlít a pak už sem se z průšvihů nevyhrabal.

„Já mám pocit, že sem se narodil někdy k ránu, ale jistej si tím nejsem,“ povídám věštce, což nebyla žádná ježibaba s koulí, ale velmi příjemná paní ve středních letech a o tom, že je to věštce, nebylo vůbec pochyb, protože mi před okamžikem sdělila, že v mém životě vidí jasně ryby a nože a že tomu moc nerozumí, ale jestli to souhlasí. „Jasně že souhlasí,“ řek sem. „Stoprocentně to sedí!“ „Poslyšte...,“ pronesla zamyšleně, když si prohlížela moji dlaň, „co to máte s tou čarou života? To vypadá na to, že jste si chtěl trochu začarovat... Že mám pravdu!“

„Chtěl sem ji protáhnout. Nožičkem...,“ zamumlal sem, „rybičkou. Byl sem malej...“

„Hmmm...,“ vzdychla, „jenže tím jste mi to trochu zkomplikoval.“

„Promiňte.“

„A sobě taky,“ dodala. Mlčel sem a cejtil se provinile.

„Víte, já vám ten horoskop můžu sestavit i bez hodiny vašeho narození, ale nebude holt tak přesný, takže jestli máte možnost se někoho zeptat, tak to radši udělejte.“

„Otce bych se moh zeptat,“ řek sem. Jedu ho za pár dní navštívit. Snad si to pamatuje...“

„Tak ho navštivte, a až to zjistíte, tak zase přijďte. A víte co? Máte ještě ten nožík? Přineste mi ho. Potřebovala bych nějaký předmět, který jste měl v mládí často u sebe.“

„To bude asi fuška,“ řek sem.

„O tom nepochybuje,“ usmála se na mě mile.

■ „Takže eště jednou...“ vzdych sem si nahlas a sám sobě poradil: „Použij stejnou metodu, jako když hledáš klíče!“ Šel sem ke dveřím, stoup si k nim zády a snažil se co možná nejvíc soustředit, jenže on je přece jenom rozdíl v tom, když hledáte klíče, s kterejma ste přišli včera domů, a protože *ste doma*, tak ste si *logicky* museli odemknout, víte, že někde musej bejt, a to ostatní už záleží jenom na tom, jestli budete mít štěstí hned, anebo potom, a tak ste celkem klidný a říkáte si věty jako: „No dobře, tak sem přišel, odemk a kam sem tak asi moh jít potom? Do kuchyně? Do koupelny? Na záchod?“, a mezi tím, když se rozhodnete vypátrat věcičku, kterou ste neviděli dobrejch tři-

cet let a jen tušíte, že *někde tady* to přece *musí bejt!*, což byl právě můj případ, jelikož sem se rozhod najít nožík, kterej mi kdysi daroval můj vlastní otec. Tady vám nepomůže žádná kuchyňská logika. Takovejhle objekt může bejt prakticky všude, a když něco může bejt v jediným momentu prakticky všude, vyplývá z toho, že to taky může bejt v tom samým momentu prakticky nikde... „Možná na dně nějakýho šuplíku,“ říkal sem si, „nebo v jedný z těch krabic, co mám ve sklepe...“, a protože se mi do sklepa, o kterým sem dodnes přesvědčenej, že v něm straší, dvakrát jít nechělo, rozhod sem se začít těma šuplíkama. Vyndal sem první z psacího stolu, a ačkoli mi už předem bylo jasný, že *tam* ta rybička nebude, protože do něj nakukuju dost často, vynechat sem ho nemoh z toho prostýho důvodu, že sem chtěl bejt pečlivej. Vysypal sem jeho obsah na zem a rovnal pak zase všechny věci zpátky s tím, že sem velice pozorně promnul v prstech nejenom obálky, ale i jednotlivý papíry, co se tam válely, a choval sem se prostě tak, jako bych předpokládal, že ten nůž může bejt kdekoliv. Když sem takhle probral první, pustil sem se do dalšího, velmi nebezpečnýho šuplete číslo dvě. Nebezpečnýho proto, že v něm mám naházený fotky a probrat se haldou fotek jen tak mechanicky, to je skoro nadlidskej výkon, vyžadující odvahy hrdiny z antickejch bájí, kterýmu bohové řekli: „To, co

hledáš, je za tou horou obrázků, ale věz, že jakmile se před byt' jen jediným na okamžiček zastavíš, zkameníš nebo jinak bídně zhebneš!“ A tenhle hrdina to samozřejmě nevydrží, aby se na chvíli cestou nezakoukal, a nebejt jistý bohyně, co se po ní jmenuje kdejakej margarín „s chutí máslovější než máslo“, jak se tvrdívá na obalech, tak bysme o něm dneska mluvili ztlumeným hlasem. Jednou rukou sem si zakryl oči, abych se snad nedopustil stejný chyby, a na vteřinu sem zuvažoval i o tom, zda nepoužít šátek, kterej by mě chránil před tím hrozným pokušením, a najednou se stejně přistihnu při tom, jak zadumaně zírám na jednu fotku a pomaličku chladnu od nohou, jako kdybych vypil číši bolehlavu, a to je, jak je všeobecně známo, první příznak toho, když kameníte, a kolem jako naschvál žádná bohyně s vůní pomazánky, která by mě z týchle šlamastyky vysekala. Nemá ani smysl, abych říkal, že mně se to děje často, protože – upřímně řečeno – mně se děje pořád, že se ztrácím při pátrání, kterýmu se říká „životní pouť“ a podobně nadneseně, a vždycky to má zezačátku na svědomí nějaký detail, kterej v momentě nabobtná do takovejch rozměrů, že nestačím zírat. Co já pamatuju, ztrácel sem se od dětství a jít se mnou v létě na procházku, a to i někam vyloženě blizoučko, znamenalo pro mý rodiče, aby s sebou vzali pro jistotu jídlo tak na tři dny, nějakou tu

teplou deku, lana, baterky, pár světlíc a samozřejmě megafon. Já nevím, jestli mě mamka, když sem byl dítě, vodila na provázku, ale jestli jo, stejně jí to asi nebylo moc platný, protože jak se znám, já sem se z něj určitě už nějak vyvlík nebo sem ho přežučlal svým mléčným chrupem a šel si za svým. Na svou obranu musím poznamenat, že kolikrát to nebyla výhradně moje vina. Prohlížel sem si třeba obrázkovou knížku, která mě uvedla do stavu sokratovský ztuhlosti čili zkamenění, a lidi kolem mi říkali: „Moment, mládenče!“ a „Nemohl bys jít s tou knížkou krapítek stranou?!“, a tak já nejdřív jen tak poodstoupil a pak ještě kousek a najednou se proberu a stojím na Sněžce, kde se zatajeným dechem pozoruju ten nejúžasnější západ slunce, co sem kdy spatřil. Tátovi sem se kdysi ztratil na fotbale, a to mi ho pak bylo doma, když mě přived policajt, fakt líto, jak ho máma mydlila pěstičkama, jindy mě našli, jak sedím, děťátko sotva tříletý, na kolejích a blokuju tramvajovou dopravu, a jednou nás na ulici fotil fotograf jako rodinku, a teprve když nám tu fotku poslal, tak si naši všimli, že na ní chybím, a vyhlásili pátrání. Ztrácel sem se prostě za všech okolností, a nejenom já osobně, ale spolu se mnou i věci, který nějak souvisely s mým životem, jako například tenhle proklatej nožik. Eště ráno sem ho nepostrádal. To až dopoledne, když sem vyndal

z kastlíku obálku a řek si: „To není pravda! To snad ani není možný!“, protože sem hned poznal rukopis svého táty, ty úsporný inteligentní tahy, který sem jako dítě tak snaživě napodoboval. Tohle sem si nemoh s ničím poplíst. Byl sem ohromenej, ale hlavně tak zvědavěj, co mi po třiceti letech, na který vypad z mého žití, chce, že sem tu obálku roztrh eště na chodbě, a než sem dorazil ke svejm dveřím ve druhým patře, přečet sem ten dopis od začátku do konce. Stálo v něm:

Milý synu!

Věř mi, že se mi po všech těch letech, co jsme se neviděli, nepíše zrovna lehce, ale chci, aby sis uvědomil, že ne všechno, co se v mém životě seběhlo, jsem měl možnost v dostatečné míře ovlivňovat podle svých představ. Rád bych tě hned na začátku svého dopisu upozornil na to, že jsem tvou matku nepřestal nikdy milovat, a to i přesto, že mi z posledních let našeho soužití učinila pravé peklo. Za prvé tedy chci, abys pochopil, že můj tehdejší odchod představoval jedinou možnost, jak zachránit sám sebe, a tím - paradoxně - i vás, a za druhé: byl bych moc rád, kdyby sis uvědomil fakt, že jsem se nikdy nevyhýbal povinnosti platit na tebe řádně výživné, a to i v době tvých - pravdaže trochu delších - studií. Prosím, abys vzal tyto skutečnosti v potaz ještě předtím, než si promys-

líš odpověď na můj následující návrh. V termínu 10.-20. 6. si odskočím z Mnichova do Skalice, kde budu ubytován v hotelu Regent. Nemáš to tam z Prahy zas tak daleko, jsou tu vynikající rybářské podmínky, a tak mě napadlo: Nechtěl bys se mnou strávit víkend? Pokoj pro tebe bych zajistil bez problémů, jelikož mám v tomto hotelu jistou finanční účast - jinými slovy - on mi prakticky patří. Ale o tom všem snad až ústně.

P. S. Pamatuješ na toho našeho úhoře? Mohli bychom to po letech zopakovat. Co říkáš?

Určitě se ukaž. Táta

Seděl sem nad tou nenadálou porcí štěstí a nevěděl, co si myslet. Je mi čtyřicet a od mejch jedenácti let mě vychovával (naštěstí ne moc) otčím Bedřich. Svýho biologickýho otce bych na ulici s největší pravděpodobností nepoznal, protože sem ho celou tu dobu neviděl, a jediný kloudný vzpomínky, co na něj mám, sou vzpomínky od řeky, protože táta bejval rybář. Což o to, to byl Bedřich koneckonců taky a možná, že právě díky tomu nenadělali tyhle dva v mý dětský hlavičce žádněj bordel navíc, protože nejdřív sem chodil na ryby s jedním, pak s druhým a pozdějc prostě sám. O tátovi sem věděl akorát to, že žije s nějakou ženskou v Mnichově a že spolu maj snad dvě děti a nic víc. Dlouho, dlouho sem zíral na těch pár řádek a říkal si:

„Chci se s ním vidět, nebo ne?“ Dupal sem nad tím, a najednou sem si musel připustit, že mě ta představa vidět pravýho otce docela láká. Kdyby pro nic jinýho, tak pro to, že bych se ho rád zeptal na pár detailů ze svýho mládí. Takže sem vzal papír a nadepsal ho. „Ahoj, dneska mi přišel tvůj dopis...“

■ „Haló!“ zatřás se mnou Honza Břečka.

„Jasně...,“ řek sem.

„Jasně co?“ zeptal se Břečka, a tím mě definitivně dostal, protože věděl, že sem byl chvíličku zasněnej. Zasněnost je moje prokletí. Já tomu teda říkám zasněnost, i když ostatní tvrděj, že mám normální vokna a že takovýhle vokna maj k zasněnosti hodně daleko, ale to je koneckonců jedno, jak to nazvem. Prostě trpím tím, že podstatnou část života trávím někde jinde, než kde mám právě bejt. Na tohle sem velmistr. Už když sem sedával ve škole, teda myslím *mý tělo* (moje duše se poflakovala někde za rohem), a ušima, který sem nechával fungovat pořád tak na dvacet procent, sem zaslech jakoby z nějaký šachty svý jméno, což je zvukovej vjem, z kterýho mám snad největší děs, trval mi návrat zpátky vždycky nesmírně dlouho. Říká se tomu „umění přepnout“ a já měl s tímhle přepínáním vždycky co dělat. Vidím se, jak kráčím k tabuli, kterou hyzdí nějaká rovnice, a ptám se v duchu sám sebe:

„A co my dva máme jako společného?!“, zatímco moje duše se uprostřed pastvy kdesi v dálce zarazí, nastraží slechy a teprve pak vyráží za mnou. Moh bych na ní zavolat: „Teď už se na to klidně vykašli! Teď už mi moc nepomůžeš!“, ale to bych ji musel mít, to bych tu bestii, která si to teďka mete někde po polích a lukách, která se řítí kol rozervanejš skal a přeskakuje výmoly, potoky a strouhy, musel vodit na provázku stejně tak, jako vodívali mě. Co je mi platný, že se nakonec s jazykem na vestě vřítí do třídy, upře na mě své nevinny modré oči a panáčkuje, jen aby si mě zase získala? A jen jí odpustím, už zase zdrhá.

Je po zvonění, je odpoledne a já skáču s rozeběhem do bazénu, a teprve v letu na mě zdálky zahaleká, že na tabulce, kterou jsem právě minul, stálo: **VYPUŠTĚNO ZA ÚČELEM ČIŠTĚNÍ!**

„Něco o cestě ste říkali...,“ vzpomněl sem si.

„Mluvili sme o tejdnu na řece, vole. Ptal sem se tě, jestli pojeděš.“

„Jasně,“ řek sem, „jasně že pojedu. Dyť sem to sám vymyslel!“

„Tak je to domluvený,“ uzavřel to Honza Břečka a objednal další piva. No a pak sme si na to připili.

Od tý doby, co se Břečka oženil, sem ho měl dost často na krku. Je fakt, že sme si všichni už od samýho začátku mysleli, že mu to vzhledem k jeho povaze asi

moc dlouho nevydrží, a hodně naznačil už při samotném svatebním obřadu. Je to už nějaký pátek, ale pořád vidím tu šílenou scénu před očima. Čekali sme na něj s Víťou před radnicí. Stáli sme u zábradlí, v klopách myrty a tak trochu stranou od ostatních, protože sme je, upřímně řečeno, moc neznali. Víťa byl tenkrát nervózní jako ratlík, a dokonce mi řek o cigáro. Podal sem mu krabičku a říkám mu jasně, a ještě sem si při tom ukazoval na pus, ať dává bacha, protože Víťa je tetřev hlušec:

„Klid, ty se neženíš, tak co blbneš?!“

„Nelíbí!“ odpověděl mi tou svou řečí, který rozumím jen já a ještě pár jedinců. Podíval sem se nenápadně stranou směrem ke svatebním hostům a v duchu sem Břečku musel politovat. Víťa měl pravdu. Taky se mi ta skupinka moc nezamlouvala, ale divte se všem těm strejcům a tetám s modrejma přelivama, když už tam tvrdli takovou dobu.

„Jestli se na to vybod, tak ho zabiju!“ ubezpečoval sem Víťu, kterej nešikovně pokuřoval.

„Já si na to musel pučit hadry! Boty mám pučený! Jediný, co mám na sobě vlastního, sou spodky!“ syčel sem mu do tváře. Před radnici vyběhla nějaká madam a všechny upozorňovala, že obřad musí bezpodmínečně začít hned, protože za chvíli následuje další. Zjišťoval sem, že kromě Moniky, což byla budoucí paní

Břečková, a Honzovejch rodičů tu všichni stáli jako sochy a hleděli do dálky, čehož využily zejména děti a běhaly mezi tou galerií na chodníku, hlasitě vejskaly a pravděpodobně si přály, aby se jejich rodiče z tohoto stavu už nikdy neprobrali. Dospělí sledovali roh ulice, kde se podle jejich představ měl Břečka vynořit, ale jak už to tak v životě bejvá, všichni se pletli, takže když se z postranní ulice přiblížil taxík, byla k němu většina zkamenělců otočená zády. Ani já, ani Víťa sme okamžitě nepochopili, která bije, protože výstup z vozu Břečka poměrně zvládnul. Prozradil ho až prvý a zejména pak druhý krok a zavravorání provázený výkřikem: „Mám ráda žužu, taková jsem já!“ Teprv teď se všichni otočili jako na povel. „Podívám se a vidím...“ říkával kdysi můj otčím Bedřich a myslel tím to, že sou situace, kdy není třeba ztrácet čas studováním, kdo je kdo. Člověk před náma nespal minimálně dvě noci. Monice klesly ruce se svatební kyticí, ale jinak se držela statečně. Její rodiče pobledli, neochotně ho objali, a to spíš proto, aby ho stabilizovali, a pak už ho táhli rovnou do svatební síně. Břečka se nechal poslušně víst až na to, že nad hlavou mával kazetou a všem kolem vysvětloval: „Tohle si nechám dneska zahrát! V té písni je vše!“, a hned jak sme se ocitli v předsáli, začal se pídít po člověku, kterej by tam měl na starost hudbu. Ta samá madam, která nás strašila

na chodníku, se na mě křečovitě usmála, požádala mě o občanku a pak šla shánět svědka nevěsty. Když míjela Břečku, tak utrousila: „Oddávat vás bude magistr Přidal...“, což asi neměla dělat, protože jen co Honza tuhle informaci zpracoval, přestal si prozpěvovat a zvolal: „Vážený magistře Přidale! Rádi bychom vám něco přidale! Ale! Vzhledem k tomu, že vy, Julius Fučík a vám podobní...“, ale řeč nedokončil, protože jednak mu Monika zacpala hubu kytkou a jednak se otevřely dveře do síně, z který se linuly slavnostní tóny varhan. Nějaká hezká slečna si rychle stoupla vedle mě a usmála se, z čehož sem pochopil, že jakožto svědci sme kompletní. Otočil sem se a zahlíd Víťu, kterej se držel až vzádu a všechny převyšoval nejmíň o hlavu, která měla v jeho případě velmi, velmi ustaranej výraz. Napochodovali sme dovnitř a dveře za našimi zády se zavřely s tichým klapnutím. Magistr Přidal vypadal jako člověk, kterej předstírá, bůhvíjak dobře se ráno nevysral, ale prozradilo ho to, jak špatně přehrával, že tam potácejícího se Břečku vůbec nevidí. Ale viděl ho. Viděl ho velmi dobře, a tak zkrátil svou řeč na minimum, dělal, že neslyší to věčný mumlání: „Vážený magistře Přidale...“, a když sme se všichni podepsali a mlaskla hlučná buranská pusa, kterou měl na svědomí Honza, evidentně si oddech a zmizel. A vtom odkudsi zaburácela píseň „Mám

ráda žuzu, taková jsem já!“ a Břečka se okamžitě chytil, ta písnička mu vrátila život do žil s takovou razancí, že se roztancoval a ruce vbok, nohy vykopávají vysoko vpřed, odskákal na chodník a zapadl do taxíku, kterej na něj furt čekal. Ostatní se vyhrnuli za ním a v šoku sledovali ruku, která jim mávala na rozloučnou. Bylo by možná zajímavý to zakončit tím, že od té doby už ho nikdy nikdo neviděl, ale to není pravda. Pravda je jen to, že si Břečka zadělal na celkem slušnej manželskej průser hned první den.

■ Seděl sem v hospodě a čekal na Břečku. Na JUDr. Břečku, abychom si správně rozuměli. Přímo naproti mně řvala televize, v který se vysílal nějakej fotbal, ale já ho moc nesledoval, protože mě plně zaměstnával drobeček na hladině mý vodky s džusem. Snažil sem se mu vyhnout, zkoušel sem ho všelijak přelstít, ale bylo to marný, protože ať sem dělal, co sem dělal, ať sem otáčel skleničkou, jak sem chtěl, choval se ten kousek bůhvíčeho, jako kdyby si se mnou hrál, a pořád se přesouval směrem k mý puse. Moh sem ho vyndat klidně prstem nebo párátkem, ale když hrajete hru, musíte se chovat jako hráč. Takže sem šilhal na žlutou hladinu, slídl očima po tom drobku, čekal na Břečku a asi sem se zase zasnul, protože drobek najednou zmizel i s obsahem mý sklenky. Přišel sem do tohoble

lokálu kolem desátý ráno, byl sem tady jedinej host, a až na monotónní zvuk zurčící vody ve výlevce tu bylo skoro ticho. Poklidná ranní hodina. Výčepák vybaloval z kartónu cigarety a rovnal je do police nad sebou. Pobrukoval si hlubokým hlasem. Najednou se ve dveřích do kuchyně objevil jeho kolega kuchař, který si zavazoval kolem mohutného těla zástěru a hlasitě při tom zíval. Výčepák se po něm ohlíd a prohodil: „Máš to nahraný, vole?!“ Ten jen kejnul hlavou a zmizel v kuchyni, odkud se za chvíli vrátil s kazetou a zasunul ji do videa. „Chceš to pustit hned?“ zeptal se.

„No jasně, dokud tu nikdo není,“ řek výčepák a natočil si malý neboli číšnický pivo.

„Můžu ti říct, že to pěkně posrali...,“ dodal kuchař, a vtom už se rozsvítila obrazovka, po níž pobíhali hráči.

„Jak to tu včera vypadalo?“ ptal se výčepák a loknul si piva, aniž spustil oči z televize.

„Narváno k prasknutí,“ konstatoval kuchař, „dobrej kšeft. Jenže eště lepší by byl, kdyby to ty paka takhle nepodělali, protože jen to skončilo, tak šli všichni domů. Byli nasraný...“

Objednal sem si další pití a zalitoval toho fotbalu, protože až doteď sem tu měl božskej klid, a teď sem musel poslouchat nějakýho pošahanýho komentátora.